

“ТАСДИҚЛАНГАН”
РИЛК “QURILISHMASHLIZING” АЖ
Кузатув кенгаши қарори билан
Баённома № 5
2015 йил 18 май

БИЗНЕС РЕЖА

“РИЛК “QURILISHMASHLIZING” АЖ нинг
2015 йил учун
Акциядорлик капиталини ўзлаштириш бўйича

Тошкент – 2015 й.

Бизнес режанинг мақсади

Мазкур бизнес режанинг мақсади – иқтисодий ва молиявий турғунликни таъминлаш, акциядорлик жамитяи фаолияти натижалари бўйича ижобий молиявий кўрсаткичларга эришишдан иборат.

2015 йил учун бизнес режа қуйидагиларга асосланади:

- лизинг портфели хажмини амалга ошириш мақсадида, акциядорларнинг бутун капиталини жалб қилиш
- Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётини ижобий ривожлантириш тенденциясига ва авваломбор, лизинг хизматлари даражаси ва сифатини ошириш учун мақбул шароитлар яратиш.
- 2014-2016 йиллар даври ичида янги йирик ихтисослаштирилган қурилиш ва пудрат ташкилотларини яратиш дастурининг реализацияси муносабати билан қурилиш ишлари хажмини ошириш.
- қурилиш ташкилотларининг қурилиш техникаси, машиналари, механизмлари, кичик механизация воситалари ва махсус транспортга бўлган ўсиб боровчи эҳтиёжига.

2014 йилнинг 1 ярим йиллиги ҳолатига, лизинг берувчиларнинг сони 90 та ташкилотни ташкил қилди (25 даси тижорат банклари ва 65 таси лизинг компаниялари).

РИЛК “QURILISHMASHLIZING” АЖ ҳақида умумий тафсилотлар

РИЛК “QURILISHMASHLIZING” АЖ ЎзРес Президентининг 18.06.2014 й.даги “Республика Ихтисослаштирилган Лизинг Компанияси “КУРИЛИШМАШЛИЗИНГ” ни ташкил этиш тўғрисида” ги № ПҚ-2190 сонли Қарори билан таъсис этилган.

Компания қайтадан ташкил этилган ташкилот бўлиб ва Тошкент шаҳар Шайхонтохур тумани тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш инспекцияси томонидан 2014 йил 29 сентябрь куни 007814-09 сони билан давлат рўйхатига олинган.

РИЛК “QURILISHMASHLIZING” АЖ қуйидаги манзилдаги ижарага олинган бинода жойлашган: Тошкент шаҳар, А.Навоий кўч., 7 уй.

Устав жамғармаси:

Эмиссия проспектига мувофиқ, РИЛК “QURILISHMASHLIZING” АЖ устав жамғармасининг миқдори 19 000 000 000 (ўн тўққиз миллиард) сўмни ташкил қилади.

Акциялар сони: 19 000 000 (ўн тўққиз миллион) дона.

Хар бир акциянинг номинал қиймати: 1000 сўм.

2015 йил 1 апрель ҳолатига устав жамғармасининг тўланган қисми хажми – 6 200 000 000 сўмни ташкил қилади.

Жойлаштиришни яқунлаш санаси бўлиб, охириги акцияни жойлаштириш санаси ҳисобланади, бунда РИЛК “QURILISHMASHLIZING” АЖ нинг давлат рўйхатига олинган санасидан эътиборан бир йилдан ошмаслиги керак (2015 йилнинг 28 сентябридан кечиктирмай).

РИЛК “QURILISHMASHLIZING” АЖ Таъсисчилари рўйхати

Таъсисчилар номи (юридик шахслар)	Акциядорнинг устав капиталидаги улуши	
	донадаги сони	фоиздаги хиссаси
Ўзбекистон Республикаси Молия Вазирлиги	10 000 000	52.6 %
“Ўзбекнефтегаз” МХК	1 500 000	7.9 %
“Ўзбекэнерго” ДАЖ	1 500 000	7.9 %
“Ўзбекистон Темир Йўллари” ДАТК	1 500 000	7.9 %
Ўзбекистон Республикаси ТИФ МБ	1 500 000	7.9 %
“АСАКА” ДАТБ	1 500 000	7.9 %
“Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ	1 500 000	7.9 %
	19 000 000	100 %

Фаолиятнинг асосий йўналишлари ва ишлаб чиқариладиган махсулот (хизмат) турлари

Фаолиятнинг асосий йўналишлари:

- қурилиш ташкилотларида лизинг асосида қурилиш техникаси, машина ва механизмлар, кичик механизация воситалари ва махсус транспортни етказиб бериш бўйича маркетинг тадқиқотлари, аризаларни тўплаш, умумлаштириш ва таҳлил қилиш
- қурилиш техникасини маҳаллий ва хорижий корхоналарда қонунчиликка мувофиқ шахсий маблағлар ёки бошқа молиявий манбалар ҳисобига ишлаб чиқариш ва харид қилиш бўйича буюртмаларни жойлаштириш
- берилган буюртмалар асосида, аввало қурилиш ва пудрат ташкилотлари реестрига киритилган ташкилотларга ишлаб чиқариладиган ва етказиб бериладиган қурилиш техникасини шартномавий асосида лизингга ёки ижарага бериш
- компания учун қурилиш техникасини харид қилиш мақсадида ресурс яратиш учун хорижий банк ва бошқа халқаро молиявий институтларнинг воситалари, шу жумладан кредит линияларини жалб қилиш.

Ишлаб чиқариладиган махсулот (хизмат) турлари:

Қурилиш техникаси, машиналари ва механизмлари, кичик механизация воситалари ва махсус транспортни лизингга ва ижарага бериш хизматлари.

Лизинг фаолияти

Бозор таҳлили

Лизинг хизматлари бозорида қуйидаги ташкилотлар фаолият юритади: АЛК “Ўзқишлоқхўжаликмашлизинг”, “Ўзавтосаноатлизинг” МЧЖ, “Хамкор Инвест Лизинг” МЧЖ, ЛК “ФЕрон Лизинг” МЧЖ, “Тайба Лизинг” МЧЖ, “Хамкормазлизинг” МЧЖ, “Ўзбек Лизинг Интернешнл” ЁАЖ ҚК, ДЛК “Ўзмелиомашлизинг”, ОАЖ “Қурилиш лизинг”, “Асака Транс Лизинг” МЧЖ, “ИНфинлизинг” МЧЖ, “Дельта Лизинг” МЧЖ, Сифко Интернешнл МЧЖ ҚК, Барака МЧЖ, Траст Лизинг МЧЖ, Эллайнс Лизинг МЧЖ,

Идеал Инвест Лизинг МЧЖ, Бизнес Лизинг МЧЖ, БДС Лизинг МЧЖ ҚК, ФЛК-Лизинг МЧЖ ҚК, ЎзКейсагролизинг МЧЖ ҚК, Агро Инвест Лизинг МЧЖ, Нано Лизинг МЧЖ, Оптима Инвест МЧЖ, Ориент Финанс Лизинг МЧЖ, ОАЖ Самарқанд лизинг, Пахта лизинг ЁАЖ, Асака банк ДАТБ, Ўзсаноатқурилишбанк ОАТБ, Микрокредитбанк ОАТБ, ДТБ Халқ банки, Агро банк ОАТБ, Қишлоқ қурилиш банк ОАТБ, Ипотека банк АТИБ, Траст банк ХОАТБ ва бошқалар.

Республикада лизинг хажмлари бўйича энг йириги – “Ўзқишлоқхўжаликмашлизинг” бўлиб, у Молия Вазирлиги ҳузуридаги Қишлоқ жойларини қишлоқ хўжалик техникаси билан рағбатлантириш Давлат жамғармаси ҳисобидан молиялаштирилади.

Етакчи лизинг компаниялари

2014 йил 1-ярим йиллик учун маълумотлар

т/р	Лизинг компаниясининг номи	Лизинг операциялари хажми (млрд сўмда)
1	“Ўзқишлоқхўжаликмашлизинг” АЛК	100.4
2	ЛК МЧЖ “Ўзавтосаноат-Лизинг”	47.2
3	“Ўзбек Лизинг Интернешнл А.О.” ЁАЖ ҚК	34.5
4	“Ўзмелиомашлизинг” ДЛК	20.0
5	“Артум Лизинг Групп” МЧЖ	10.4

Лизинг бўйича хизмат кўрсатувчи етакчи банклар *

2014 йил 1-ярим йиллик учун маълумотлар

т/р	Лизинг компаниясининг номи	Лизинг операциялари хажми (млрд сўмда)
1	Асака банк ОАЖ	41.7
2	Ипотека банк АТИБ	7.9
3	Траст банк ХОАТБ	7.9
4	ҚДБ банк Ўзбекистон	7.1
5	Алоқа банк АК	6.7

* Ўзбекистон лизинг берувчилари Ассоциациясининг расмий сайтидаги интернет манбадан олинган маълумотлар.

Шуни таъкидлаш керакки, ҳар бир юқорида келтирилган компаниялар деярли бир бири билан кесишмайдиган бозорнинг маълум сегментида фаолият юритади.

Лизинг фаолиятини амалга оширишлари учун Лизинг берувчиларга ташқи молиялаштиришни тақдим этиш истиқболли ҳисобланади. Бундан ташқари, қуйидаги соҳаларда лизинг ўсиши ва ривожланиши давом этмоқда: пахтани қайта ишлаш ва тўқимачилик саноати, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш, шу жумладан ипакни қайта ишлаш, қурилиш моллари ишлаб чиқариш, махсус қурилиш техникаси, автотранспорт – махсус, юк, йўловчи, телекоммуникация, кичик бизнес ва тадбиркорлик учун технология қурилмалар.

Қурилиш махсус техникасининг Ўзбекистон ҳудудида маҳаллий ишлаб чиқарувчилар қаторида қуйидаги хорижий етказиб берувчилари (сотувчилари) бўлиб

хисобланади: Caterpillar, Hyundai, Doosan, Man, Megavan, TAS, Ema China Leasing, Volvo, Artum Leasing, Isuzu ва бошқалар.

Бугунги кунда республиканинг қурилиш ташкилотларининг қурилиш техникасига бўлган талаби 10-15 % га таъминланди, шу тариқа, лизинг ушбу ташкилотларнинг активларини сезиларли даражада ошириш имконини беради.

Рақобатбардошлик омиллари:

Ички	Ташқи
Юқори малакали мутахассислар	Ихтисослаштирилган лизинг компанияси саналади, ва у давлат ҳукумати ташаббуси билан таъсис этилган. Республиканинг бутун ҳудудида хизматлар кўрсатиш
Эгилувчан базавий лизинг шартлари	
Тўлаш салоҳияти	

Харид режаси (лизинг хизматларини кўрсатиш)

Лизинг битимининг базавий шартлари:

1. Битта махсус техника лизинги учун муддат: 13-60 ойгача
2. Махсус техниканинг бутун қиймати учун кафолат ёки гаров мажбурий равишда тақдим этилиши керак.
3. Олинган махсус техникасини мажбурий суғурталаш керак.
4. Лизинг предмети қийматининг 15 дан 70 % гача олдиндан тўлови
5. Компаниянинг лойихада ишлаш учун бир марталик комиссияси – 0.5 % дан.
6. Йиллик фоиз ставкаси – ЎзРес МБ томонидан ўрнатилган қайта молиялаштириш ставкасидан кам бўлмаган ҳолда.
7. Лизинг олувчи билан тузиладиган лизинг шартномаси 10 дан 60 кунгача муддатга тузилади (агарда, махсус техника импорти режалаштирилган бўлса, етказиб бериш муддатлари ўзгариши мумкин).
8. Тўлов шартлари – нақдсиз тўлов.

Лизинг битими чизмаси

Суғурта компанияси			Етказиб берувчи (мулк ишлаб чиқарувчиси)	
Суғурта мулки	Суғурта премияси	Етказиб беришни тўлаш	Харид ва сотиш шартномаси	
				Мулкни ўтказиш
		РИЛК “QURILISHMASHLIZING” АЖ	Лизинг тўловлари	
Кредитни қайтариш	Битимни молиялаштириш			
Банк *			Лизинг шартномаси	Лизинг олувчи

* Агарда Лизинг компанияси кредит ресурсларидан фойдаланса, битим иштирокчилари сафига банк кўшилади.

Лизинг олувчилар контингенти:

- Давлат архитектура қурилиш реестрига киритилган қурилиш ташкилотлари
- Қурилиш ва монтаж ва ихтисослаштирилган турар жой корхоналари
- қурилиш молларини ишлаб чиқариш корхоналари
- Қурилиш объектларида юк ташиш хизматларини кўрсатувчи корхоналар

2015 йил учун молиявий режа

2015 йил молиявий режанинг мақсади:

- Компания вазифаларига биноан инвестицион капитални тақсимлаш
- корхонанинг 2015 йил охирида баланс моддалари бўйича ижобий молиявий натижаларига эришиш, яъни 432.86 млн сўмгача миқдорда.

2015 йил учун молиявий режа стратегияси:

- инвестиция хажмларини аниқлаш
- корхонанинг иқтисодий турғунлиги ва ликвидлигини таъминлаш
- корхона харажатларини самарали тақсимлаш ва ликвид активларни ишлатиш
- лизинг битимлари хажмларини бажариш.

Молиявий режа лизинг ва бошқа кредит-молиявий хизматлар бозорларидаги объектив иқтисодий жараёнлар ҳисоби билан тузилган.

Уставга кўра, корхона мақсади даромад олишдир. Корхона даромадлигининг режали кўрсаткичларини таъминлаш, харажат кўрсаткичларини мутаносиб кўпайишига олиб келади. Асосий вазифа – рентабеллик даражаси сақлаб қолиш ва даромаднинг прогноз кўрсаткичларига эришиш.

2015 йил учун ишлаб чиқариш режаси

млн. сўмда

№	Кўрсаткичлар номи	Жами	чорақлар бўйича			
			I	II	III	IV
1	Капитал қўйилмалар хажми	23 040.72	3.642.5	9.579.2	8.533.33	1.285.7

2015 йил учун даромад кўрсаткичлари таҳлили

№	Кўрсаткич номи	Ўлчов бирлиги	2015 йил учун прогноз	Чорақлар бўйича			
				I	II	III	IV
1.	Ялпи даромад	млн сўм	2 040,86	81,78	417,30	733,30	808,48
2.	Бошқарув харажатлари	млн сўм	1 144,51	193,79	314,89	349,40	286,43
3.	Фойда (зарар)	млн сўм	896,35	-112,01	102,41	383,90	522,05
4.	Кредит бўйича тўловлар, кредит бўйича фоизлар	млн сўм	350,00	0,00		175,00	175,00
5.	Курс фаркидаги зарарлар	млн сўм	217,06	0,08	0,00	108,53	108,53
6.	Бошқа фойда	млн сўм	115,08	59,08	56,00		
7.	Солиққа тортилгунча даврдаги фойда (зарар)	млн сўм	444,36	-53,01	158,41	100,37	238,52
8.	Жорий солиқ (ЯСТ-5 %)*	млн сўм	11,50	5,90	5,60	0,00	0,00
9.	Хисобот давридаги соф фойда (зарар)	млн сўм	432,86	-58,91	152,81	100,37	238,52
10.	Капитал қўйилмаларнинг рентабеллиги	%	1,90	-1,47	1,93	1,12	15,11

* Лизинг берувчининг фоизли фойдаси қисмида солиқдан озод қилиш имтиёзи амал қилади.

10.05.2012 й. даги ПФ № 1754-сонли Президент фармонида кўра, ижарага берувчи (лизинг берувчи) нинг фоизли фойдаси қисмида молиявий ижара (лизинг) шартномаси бўйича хизматлар кўрсатиш даромад солиғидан озод қилинади.

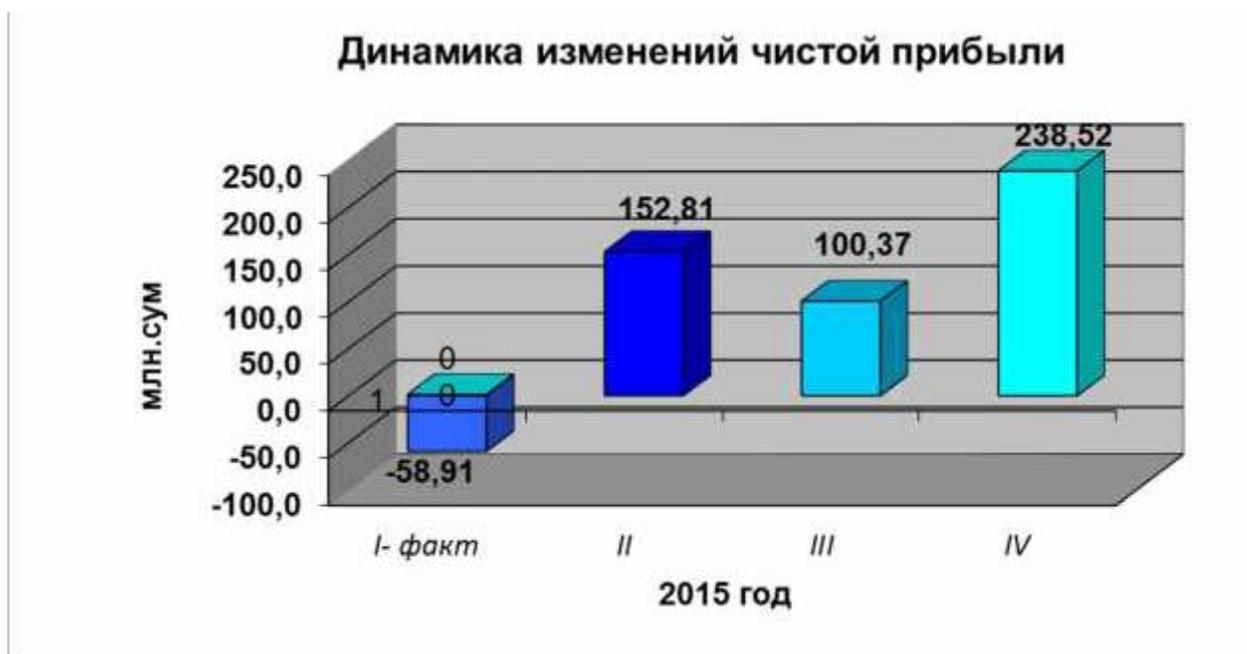
Шу билан бирга, Молия Вазирлиги, Марказий банк бошқаруви, Давлат Солиқ қўмитасининг қарори билан (АВ томонидан 29.05.2013 й.да 2460-сони билан рўйхатга олинган), қўшилган қиймат солиғидан озод қилинадиган молиявий хизматларга мансуб операциялар рўйхати тасдиқланган.

Лизинг битимлари портфели хажмини ўзлаштиришга эришишда, лизинг хизматларидан 23.040.72 млн сўмлик ялпи фойда – 2.040.86 млн сўмни ташкил қилади.

Барча ишлаб чиқариш, бириктирилган, бошқарув харажатлари ва кутилаётган қўшимча сарфлар хисоби билан, соф фойда 432.86 млн сўмни ташкил қилади.

Компания фаолиятининг дастлабки босқичида, ушбу ижобий кўрсаткич айланма ресурсларни самарали ишлатадиган корхонага мос келади.

Соф даромаддаги ўзгаришлари динамикаси 2015 йил

Лизинг портфели ва шахсий маблағларни ишлатишнинг самарадорлиги тахлили

Лизинг портфели	млн сўм	23 040.72
Шахсий маблағлар	млн сўм	18.040.72
Кредитлар	млн сўм	5.000.00
Кредит воситаларининг ўртача вазни	%	21.70
Шахсий маблағларни ишлатишнинг самарадорлик коэффициенти		0.78

2015 йил лизинг битимлари портфели ҳажми 23.040.72 млн сўмни ташкил қилади, шу жумладан узоқ муддатли қарз воситалари – 5 000 млн сўмни ташкил қилади. Шахсий маблағларни ишлатишнинг самарадорликнинг прогнозли кўрсаткичи – 78 % даражасида бўлиб, бу динамика ижобийдир.

ХУЛОСА

Давлат ҳукуматининг ижтимоий йўналтирилган ва самарали иқтисодий сиёсати, иқтисодиётнинг барча соҳаларида, шунингдек қурилиш хизматларини ривожлантириш соҳасижа, олиб борилаётган қурилиш монтаж ишлари даражаси ва сифатини тубдан кўтариш ва янги иш ўринларини яратиш учун ўртача ҳисоблаб чиқилган омил бўлиб хизмат қилади.

Шу билан бирга, пудрат ташкилотлари томонидан “калитли” усули билан қурилиш ишларининг бутун циклини самарали ривожлантириш ва ўз вақтида бажариш учун, уларнинг ишлаб чиқариш ва техник базасини кучайтириш керак, бунда лизинг ўта муҳим ролни ўйнайди, ва бу корхоналарга шахсий капитални жалб қилмай туриб, ўзларининг технопаркларини янгилаш имконини беради.

Шуни таъкидлаш керакки, ЎзРес Президентининг 2014 йил 3 мартдаги №-2137-сонли Қарорининг 6 бандида кўзда тутилган божхона тўловлари бўйича бериладиган

имтиёзлар, шунингдек солиқлар бўйича имтиёзларни қўллаш, лизинг компаниялари учун молиявий хўжалик фаолиятини олиб боришдаги ижобий момент бўлиб хизмат қилади.

Компания ўз фаолиятида кўплаб қурилиш ва пудрат ташкилотларининг талабларига мос келадиган юқори малакали мутахассислар томонидан рақабатбардош фоиз ставкалари (маржа) лари бўйича кўрсатиладиган лизинг хизматлари бўйича ўз олдига мақсад қўяди, бунда мижозларнинг лизинг аризаларини қисқа муддатларда кўриб чиқиш, олиб борилаётган лизинг операцияларининг тиниқлиги, Компанияга бутун ҳудуддаги қурилиш техникаси лизинги хажмини оширишга имкон беради. Мазкур бозор сегментини ривожлантириш, Ўзбекистон бизнесини кенгайтиришга, янги технологияларни ўзлаштириш ва янги иш ўринларини яратишга ёрдам беради.

Лизинг соҳасидаги қонунчиликка замонавий бизнес ва бозор талабларини ҳисобга олган ҳолда, ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш, лизинг операцияларининг келгусидаги тараққий этиши учун дастлабки замин яратади.